

ด่วนที่สุด

ที่ วธ ๐๒๐๔/ ๒๖๑

สวค.	๒/๑.๓	สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
วันที่	26 มี.ค. 2553	๒๐๐
เวลา	16.๐๐ น.	วันที่ 26 มี.ค. 2553 15-32

กระทรวงวัฒนธรรม

๖๖๖ ถนนบรมราชชนนี เขตบางพลัด

กทม. ๑๐๗๐๐

๒๕ มกราคม ๒๕๕๓

เรื่อง การนำเสนอวาระเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ปี ๒๕๕๓ ต่อคณะรัฐมนตรี

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ด) ๒๖๑ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้กระทรวงวัฒนธรรมพิจารณาเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องในเรื่อง การนำเสนอวาระเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ปี ๒๕๕๓ ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงวัฒนธรรม พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า แนวทางการทำงานเรื่องเด็กและเยาวชนเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม โดยภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีที่เหมาะสมให้แก่เด็กและเยาวชนที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ กระทรวงวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีภารกิจการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม โดยการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องวัฒนธรรม การบูรณาการการทำงานวัฒนธรรมร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน โดยมีนโยบายและแนวทางการดำเนินงานด้านเด็กและเยาวชนสรุปได้ดังนี้

๑. การเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย โดยเน้นการส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ ในการดำเนินชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย รวมทั้งสนับสนุนบทบาทและการมีส่วนร่วมของสถาบันทางสังคม เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันการเมืองการปกครอง ฯลฯ เน้นการส่งเสริมกิจกรรมการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

โดยกระทรวงวัฒนธรรมมีแนวทางในการขยายผลการดำเนินงานการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยในกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยบูรณาการหลักสูตรร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเพิ่มความเข้มข้นในการจัดกระบวนการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้แก่นักเรียน นักศึกษาในทุกระดับชั้น

๒. การเสริมสร้าง “วัฒนธรรมความปลอดภัย” ในสังคมไทย โดยการให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจและนำวัฒนธรรมความปลอดภัยไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเด็กและเยาวชน เป็นกลุ่มคนที่มีพลังอันสำคัญที่สามารถช่วยกันเสริมสร้างกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต โดยกระทรวงวัฒนธรรมได้มีการระดมความร่วมมือ โดยบูรณาการการทำงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องการสร้างสุขนิสัย การมีวินัย การจัดการสิ่งแวดล้อม และการป้องกันอุบัติเหตุ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยให้อยู่ในวิถีชีวิตของคนไทย ได้แก่

-ร่วมกับมูลนิธิเมาไม่ขับ ในการเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัย และการเผยแพร่ความรู้ และการป้องกันให้กับเยาวชนและประชาชนให้ตระหนักถึงภัยอันตรายจากอุบัติเหตุต่างๆ

-ร่วมกับบริษัทวิริยะประกันภัย โดยจัดให้มีการประกวดเรียงความ เรื่อง วัฒนธรรมความปลอดภัยขึ้น โดยมีเป้าหมายให้เยาวชนและประชาชนได้มีส่วนร่วมในการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยให้เกิดในสังคมไทย

๓. การเปิดพื้นที่สร้างสรรค์ที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน โดยการจัดหา ขยาย และเปิดพื้นที่การแสดงออกให้กับเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถ และสนใจงานศิลปวัฒนธรรม ได้แสดงศักยภาพในเชิงสร้างสรรค์ และยังเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเผยแพร่ผลงานด้านศิลปวัฒนธรรมที่เยาวชนสามารถพัฒนาสู่การประกอบอาชีพได้ในอนาคต อาทิ

- การจัดค่ายศิลปะการแสดงและสร้างภาพยนตร์สั้น
- การจัดอบรมออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม
- การจัดประกวดศิลปปิ่นรุ่งเยาว์ (การประกวด Storyboard, การประกวดขับร้องประสานเสียง)
- การจัดกิจกรรมตลาดนัดศิลปะ
- การจัดกิจกรรมสัปดาห์ห้องสมุด

๔. การพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ โดยมุ่งให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม และเป็นกลไกที่จะส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีจิตสำนึก ค่านิยม และจิตสาธารณะที่พร้อมจะร่วมดูแลคนในสังคม โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ให้มีภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นการดำเนินการโดยความร่วมมือจากทุกกระทรวง และหน่วยงานต่างๆ ในเรื่องสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ในนามรัฐบาล โดยเป็นหนึ่งในขั้นตอนการดำเนินงานของคณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์แห่งชาติ ซึ่งเป็นชุดขับเคลื่อนภายใต้คณะกรรมการในระดับนโยบาย คือ คณะกรรมการพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์แห่งชาติ ที่นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์) ทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการฯ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ โดยมีหลักการดำเนินงานของการพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ได้แก่

๑).การสนับสนุนการผลิตสื่อคุณภาพเพื่อสร้างมาตรฐานของสื่อที่เหมาะสม และการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมสื่อที่ไม่เหมาะสม โดยการหาแนวร่วมด้วยวิธีการณรงค์เพื่อให้เกิดกระแสสังคมให้เกิดขึ้นที่สื่อดีให้มากกว่าสื่อไม่เหมาะสม และการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้และการจัดกิจกรรมด้านสื่อปลอดภัยต่างๆ รวมทั้งเปิดช่องทางการแจ้งเรื่องร้องเรียนมายังศูนย์ปฏิบัติการฯ สายด่วนวัฒนธรรม ๑๙๖๕

๒). การนำงบประมาณจากกองทุนเพื่อพัฒนาสื่อปลอดภัยฯ มาช่วยสนับสนุนภารกิจของศูนย์ปฏิบัติการฯ ในการส่งเสริมหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่ณรงค์และสร้างองค์ความรู้ให้ประชาชนรู้เท่าทันสื่อ เช่น ศูนย์อินเทอร์เน็ตสร้างสรรค์และปลอดภัยเพื่อเยาวชน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น

๓). การขยายเครือข่ายเฝ้าระวังทางสังคม โดยเฉพาะกลุ่มผู้ผลิตสื่อและศิลปินซึ่งเป็นตัวแทนสำคัญของเด็กและเยาวชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น โดยการมอบรางวัลให้กับผู้ผลิตสื่อดีหรือศิลปินที่เป็นตัวอย่างที่ดีด้านวัฒนธรรม

๔). การบริหารจัดการองค์ความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตามภารกิจของศูนย์ปฏิบัติการฯ รวมทั้งเครือข่ายเฝ้าระวัง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ได้แก่ การจัดเวทีเพื่อเปิดโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ผลิตสื่อกับเด็กและเยาวชน

๕. การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม โดยนำหลักธรรมของศาสนามาใช้ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและสร้างแรงจูงใจให้กับเด็กและเยาวชนใช้หลักธรรมในการดำรงชีวิตมากขึ้น ซึ่งจะเป็นการสร้างระบบภูมิคุ้มกันที่ดี ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนและสังคมได้ การดำเนินงาน ได้แก่

- ค่ายคุณธรรมจริยธรรม เน้นเรื่องการปฏิบัติธรรม สร้างภูมิคุ้มกันด้านจิตใจด้วยหลักธรรมทางศาสนา การปลูกจิตสำนึกเด็กและเยาวชนให้มีการดำรงตนอย่างมีสติสัมปชัญญะ มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม โดยกระทรวงวัฒนธรรมร่วมกับศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จัดทำโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม : เข้าค่ายปฏิบัติธรรม สร้างคนดีสู่สังคมตามหลักธรรมคำสอนทางศาสนา เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่อยู่ในการดูแลของศาลเยาวชนและครอบครัวกลางได้รับโอกาสเข้าค่ายคุณธรรมศึกษาหลักธรรมทางศาสนาพร้อมผู้ปกครอง เพื่อสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ดีต่อตนเองและบุคคลอื่นรวมทั้งป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นได้กระทำความผิดซ้ำอีก

- การจัดค่ายเยาวชนสมานฉันท์ เพื่อให้เยาวชนแต่ละศาสนาได้เรียนรู้หลักธรรมและข้อควรปฏิบัติทางศาสนาต่างๆ ให้เกิดความเข้าใจ และยอมรับในความแตกต่างทางขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของคนในชาติเดียวกัน ตลอดจนสร้างจิตใจในความเป็นไทย เกิดความรักหวงแหนแผ่นดินไทย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีความเอื้อเฟื้อเสียสละรู้จักให้อภัยซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความรักและสมานฉันท์

- การผลิตสื่อ เผยแพร่คุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ การผลิตรายการโทรทัศน์ เมืองไทยเมืองคนดี การส่งเสริมเกมธรรมะออนไลน์ การเผยแพร่เกมคุณธรรม การเผยแพร่การ์ตูนคุณธรรม

- อุดหนุนการจัดกิจกรรมและองค์กรทางศาสนา โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมทางศาสนา โดยสนับสนุนให้องค์กรทางศาสนามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม พร้อมทั้งเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรม เชื่อมโยงกลุ่มเป้าหมายคือ เด็ก เยาวชน และประชาชน ให้ใกล้ชิดศาสนามีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอน มีความรักในสถาบันชาติ สถาบันพระมหากษัตริย์ ตลอดจนเอื้อให้ศาสนิกชนต่างศาสนาร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ และสร้างความสมานฉันท์

- ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เพื่อขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมด้วยการส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กและเยาวชน ได้ศึกษาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา เสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ตามอรรถาธิบายต่อเนื่องตลอดชีวิต ให้ได้รับการปลูกฝังพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่เยาว์วัย

๖.การดำเนินงานสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม ได้ดำเนินการ ดังนี้

๑).ขยายผลการดำเนินงานตาม โครงการร้านเกมสีขาวเพื่อเยาวชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ในส่วนภูมิภาค เพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการร้านเกมและอินเทอร์เน็ตที่ดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้ยังมีการจัดทำความร่วมมือขยายผลการดำเนินงานร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

๒).จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการ “สายด่วนร้านเกมและอินเทอร์เน็ต” ณ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยทางโทรศัพท์/โทรสาร และเว็บไซต์ www.safetycyber.org เป็นพื้นที่สำหรับผู้ประกอบการในการสอบถามข้อมูลหรือแจ้งเรื่องราวต่างๆ รวมทั้งเป็นช่องทางให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังผู้ประกอบการ และดูแลบุตรหลาน รวมถึงร้องเรียนหรือแจ้งข่าวสารผ่านทางศูนย์

๓).เผยแพร่หนังสือ “คู่มือการเลี้ยงลูกยุคใหม่ให้พ้นภัยเกม” เพื่อแจกจ่ายให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครองทั่วประเทศ การจัด Rating เกม เพื่อให้เด็กเล่นเกมได้สมวัย และการจัดนิทรรศการเกมดีในภูมิภาค

๔).บูรณาการความร่วมมือการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กติดเกม ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สถาบันจิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น ราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต ฯลฯ

นอกจากนี้ได้จัดทำโครงการวัฒนธรรมสัญจรสู่สถานศึกษา ซึ่งเป็นการนำศาสนา ศิลปวัฒนธรรมต่างๆ เผยแพร่ให้แก่เด็กและเยาวชน ได้เรียนรู้และตระหนักในคุณค่าวัฒนธรรม และจัดการสำรวจความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนที่มีต่อกระทรวงวัฒนธรรมเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประกอบการบริหารจัดการการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้กระทรวงวัฒนธรรมมีข้อเสนอแนะว่าการดำเนินงานด้านเด็กและเยาวชนควรกำหนด ยุทธศาสตร์หลัก คือ การขับเคลื่อนการดำเนินงานผ่านกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของภาคีต่างๆ อาทิ ครอบครัว วัด โรงเรียน สื่อ ภาคเอกชน ฯลฯ โดยมุ่งเป้าหมายเชิงบูรณาการต่อการเรียนรู้ใน ๕ มิติ ดังนี้

๑.มิติด้านศาสนาและครอบครัว จะต้องสอนให้เด็กและเยาวชน “รักตน รับครอบครัว สุขกับตนเอง สุขกับการให้”

๒.มิติด้านการบริโภค ต้องทำให้รู้จัก “กินพอดี อยู่พอดี มีปัญญารู้เท่าทัน”

๓.มิติก่านิยมเรื่องเพศ ต้องสอนให้ “รู้คุณค่า รู้อัตลักษณ์ รู้อันตราย รู้ปฏิเสธ รู้ป้องกัน”

๔.มิตีการบริหารจัดการการเงินและจัดการความเสี่ยง ต้องสอนให้ “ใช้เงิน เก็บเงิน ไม่เป็นหนี้ หนีความเสี่ยง”

๕. มิตีความเข้าใจทางวัฒนธรรม ต้องสอนให้ “รู้เรา รู้เขา เท่าเทียม เลี่ยงอบายมุข”

ในขณะเดียวกันต้องปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ในเชิงกระบวนการทำงานที่จะขับเคลื่อนให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอีก ๓ ประการ คือ

- ๑.งานที่เคลื่อนด้วยเด็ก “เด็กนำเราหนุน”
- ๒.งานที่เคลื่อนด้วยวิถีคิด “พหุภาคียุทธศาสตร์” คือการสร้างแนวร่วมและพื้นที่การทำงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ไม่ให้ทำงานที่ซ้อนกัน
- ๓.งานที่ขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล ภายใต้ “ระบบเฝ้าระวังเชิงนโยบาย” เน้นผลักดันให้มีกลไกเฝ้าระวังผ่านองค์กรประชาชน เป็นต้น

เพื่อตอบสนองแนวคิดดังกล่าวข้างต้น กระทรวงวัฒนธรรมได้ขับเคลื่อนโครงการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนซึ่งเป็นโครงการตามระเบียบวาระแห่งชาติ ในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืนด้วยการรวมพลังทุกหน่วยงาน ส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชนสู่สังคมเพื่อสังคมอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน ภายใต้ ๖ องค์ประกอบ คือ

- ๑.ด้านคลังสมอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ๒.การส่งเสริมอาชีพด้านศิลปะและวัฒนธรรม
- ๓.การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม
- ๔.ลานวัฒนธรรม
- ๕.พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน
- ๖.สารสนเทศและห้องสมุดประชาชน

การดำเนินงานดังกล่าวจะก่อให้เกิดความสมานฉันท์ เกิดความรู้ ความเข้าใจ ยอมรับในความแตกต่างทางขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นพลังขับเคลื่อน การเสริมสร้างให้เด็กและเยาวชนในท้องถิ่นได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี การเปิดพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน ที่สอดคล้องกับความต้องการ ด้วยหลักการ “ร่วมคิด ร่วมทำ” บนพื้นฐานความสมัครสมานสามัคคี และการรักษาวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทย เพื่อให้เกิดเด็กและเยาวชน เกิดความรักและความภาคภูมิใจในถิ่นเกิดของตน ก่อให้เกิดเป็นพลังเสริมสร้างให้สถาบันครอบครัวเข้มแข็ง ชุมชนเข้มแข็ง และเสริมสร้างสังคมไทยให้เข้มแข็งและยั่งยืน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายธีระ สลักเพชร)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม